05/09/2019

Θεία Λειτουργία στο ιστορικό Σπήλαιο του Αγίου Νικολάου της Βαράσοβας

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου

Γράφει ο καθηγητής Χρήστος Γερ. Σιάσος

Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος, το Σάββατο 7 Σεπτεμβρίου, η Ιερά Μητρόπολη Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου πραγματοποιεί Θεία Λειτουργία στο ιστορικό Σπήλαιο του Αγίου Νικολάου της Βαράσοβας.

Τη Θεία Λειτουργία παρακολουθούν εκατοντάδες πιστοί από όλα τα μέρη του Νομού και όχι μόνο, που έρχονται στο Σπήλαιο με τις βαρκούλες που διαθέτουν οι ψαράδες της περιοχής από το πρωί ώρα 7 μέχρι τις 8 και στη συνέχεια ανεβαίνουν με πολύ κόπο το δύσκολο μονοπάτι που οδηγεί στο Σπήλαιο του Αγίου Νικολάου.

Στο τέλος της Θείας λειτουργίας πραγματοποιείται αρτοκλασία. Το ετήσιο αυτό προσκύνημα το περιμένουν με χαρά πολλοί Χριστιανοί που εύχονται και ευχαριστούν τον Άγιο Νικόλαο για τη δύναμη που τους δίνει να πραγματοποιήσουν το προσκύνημα τους στο ιστορικό αυτό Σπήλαιο.

Η τρίκορφη Βαράσοβα υπήρξε μεγάλο ασκητικό κέντρο και σύμφωνα με μαρτυρίες βοσκών και κατοίκων της περιοχής, υπήρχαν εβδομήντα δύο εκκλησιές, παρεκκλήσια και σπήλαια στις κορφές και στις πλαγιές της και από τότε έλαβε και το όνομα «ΑΓΙΟ ΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΙΤΩΛΙΑΣ». Σήμερα γνωρίζουμε ότι από τον 9ο μέχρι τον 12ο αιώνα μ.Χ., Καππαδόκες ζωγράφοι ταξίδευαν από την Ανατολή προς την Ιταλίαπροτιμώντας το χερσαίο δρόμο του Κορινθιακού – Πατραϊκού κόλπου και κάποιοι απ’ αυτούς έμειναν αρκετό καιρό, ιδρύοντας ασκητική Πολιτεία, προκειμένου να ζωγραφίσουν μορφές Αγίων σε σπήλαια εδώ στη Βαράσοβα.
Στην Ανατολική πλευρά της Βαράσοβας βλέπουμε το μεγάλο και εντυπωσιακό σπήλαιο του Αγίου Νικολάου με αρχαιολογικό ενδιαφέρον. Πρόκειται για ένα Μοναστηριακό συγκρότημα φρουριακού τύπου και που για 10 αιώνες ασκήτεψε ένας μεγάλος αριθμός Μοναχών.

Τόπος ιερός, τόπος ιστορικός. Το 1991 υπό την εποπτεία του Ομότιμου Καθηγητού Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων αείμνηστου Αθανασίου Παλιούρα, άρχισε η ανασκαφή στο σπήλαιο αυτό όπου έφερε στο φως σπουδαία ευρήματα.
Το άνοιγμα του σπηλαίου έκλειναν διώροφα κελιά ενώ από τον εξωτερικό περίβολο άρχιζε η κεντρική είσοδος – διαβατικό, το οποίο οδηγεί στην είσοδο του μικρού καθολικού γύρω από το οποίο τοποθετούνται εκτός από τα κελιά, δεξαμενή νερού, τράπεζα, εστία, μαγειρείο, φούρνος. Στην Β.Δ. πλευρά του σπηλαίου υπήρχε τριώροφος πύργος που χρησίμευε ως παρατηρητήριο προς τον Πατραϊκό κόλπο. Πίσω από το Ιερό του ναού βρέθηκαν, κοιμητήριο, τάφοι μονώροφοι και διώροφοι με εκατοντάδες σκελετούς, καθώς πολλά οστά και κάρες Αγίων και Μοναχών.
Βορειοδυτικά του σπηλαίου υπάρχει μια κόγχη – άνοιγμα σε ύψος δέκα μέτρων και σε πλάτος έξι μέτρων μία άλλη, καθώς και ξύλινη σκάλα που οδηγούσε στο πάνω σπήλαιο, την Εγκλείστρα. Η Εγκλείστρα κάνει το σπήλαιο μοναδικό στον Ελλαδικό χώρο. Στον απομονωμένο αυτό χώρο ανέβαινε για αρκετές ημέρες ίσως και μήνες, ο ασκητής – καλόγερος για περισσότερη προσευχή.

Σπήλαια με Εγκλείστρα, συναντάμε στον Άγιο Ιωάννη-Χοζεβίτη στην Έρημο ανάμεσα Ιεροσολύμων και Ιεριχούς και στον Άγιο Νεόφυτο στην Κύπρο. Η μοναδικότητα αυτή προσδίδει στο σπήλαιο του Αγίου Νικολάου της Βαράσοβας ξεχωριστό ενδιαφέρον καθ’ ότι από τον 9ο μέχρι τον 19ο αιώνα μ.Χ. παρατηρούμε σημαντική δραστηριότητα ως λατρευτικό και ησυχαστικό κέντρο Μοναχών – ασκητών.

Το Σπήλαιο αυτό καθώς και άλλα δύο βυζαντινά ασκηταρειά της Βαράσοβας, που και αυτά είναι αφιερωμένα στον Άγιο Νικόλαο, «δένονται» με τον Άγιο Νικόλαο, προστάτη των θαλασσών. Συμβολαιογραφική πράξη της 28 Μαΐου 1770 μ.Χ. μαρτυρεί ότι, από τη θέση αυτή, Πατρινοί έμποροι μετέφερναν εμπορεύματα από το Μεσολόγγι στο Λιβόρνο της Ιταλίας. Το καράβι που μετέφερε τα εμπορεύματα ήταν του Δημητρίου Τρικούπη και το όνομα του ήταν, «Άγιος Νικόλαος της Βαράσοβας». Επίσης στην ίδια περιοχή και εποχή έχουμε το λιμάνι του Κρυονερίου όπου τελευταία από ανασκαφές βρέθηκαν μωσαϊκά Βυζαντινών χρόνων.

Επομένως στη θέση αυτή έχουμε όρμο – λιμάνι, και εύκολα συμπεραίνουμε, τα τρία καράβια με τα Ιερά λείψανα του Αγίου Νικολάου μετά από την Αχαΐα να ήρθαν για ανεφοδιασμό στο λιμάνι αυτό και από εκεί δυτικά της Αιτωλοακαρνανίας, ως επόμενο σταθμό, να ήταν η Ζάκυνθος, η Κεφαλονιά, η Λευκάδα ή κάποιο άλλο νησί, μετά η Κέρκυρα για να φθάσουν στο Μπάρι της Ιταλίας στις 9 ή κατ’ άλλους 20 Μαΐου 1087 μ.Χ.. Οι κάτοικοι των περιοχών, από όπου περνούσαν τα καράβια με τα Ιερά λείψανα του Αγίου Νικολάου, θεωρούσαν ευλογία και ιστορικό το πέρασμα από τον τόπο τους και με λαμπρότητα και κατάνυξη γιόρταζαν ο γεγονός αυτό. Το ίδιο συνέβαινε και στην περιοχή αυτή.

Συμπερασματικά βλέπουμε τα τρία καράβια που μεταφέρουν τα Ιερά λείψανα του Αγίου Νικολάου από την Πατρίδα του, Μύρα της Λυκίας, στο Μπάρι της Ιταλίας, να έχουν κάμει τη διαδρομή αυτή και σίγουρα το λιμάνι που βρισκόταν στον «αυχένα» της Βαράσοβας μεταξύ Σπηλαίου Αγίου Νικολάου και Κάτω Βασιλικής ήταν ένας σταθμός για ανεφοδιασμό. Διπλά ευλογημένος ο τόπος αυτός που, και εμείς οφείλουμε να τον «προστατεύουμε» από κάθε είδους «πειρατές» της εποχής μας…
Υ.Γ. Απόσπασμα από το βιβλίο του κ. Χρήστου Σιάσου «ΚΑΣΤΡΑ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ» Οδοιπορικό στις Ιερές Μονές της Αιτωλοακαρνανίας